Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-02-11

Ärende
TN 2019-1091

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Handläggare
Jens Plambeck
08-686 1651
jens.plambeck@sll.se

Trafiknämnden
2020-03-17, ärende 14

Yttrande över motion 2019:47 av Jens Sjöström (S) angående sommarlovskort för barn och unga

Ärendebeskrivning

Trafiknämnden har ombetts yttra sig i motion 2019:47 av Jens Sjöström (S) angående sommarlovskort för barn och unga ankommen region Stockholm 2019-09-17. Trafiknämnden har sänt remiss till trafikförvaltningen att föreslå yttrandet. Motionen föreslår regionfullmäktige besluta att kollektivtrafiken ska vara avgiftsfri under sommaren 2020 för skolungdomar mellan 12 och 18 år samt att uppdra åt trafiknämnden att utreda ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenser av att införa permanent avgiftsfri kollektivtrafik under samtliga skollov för skolungdomar mellan 12 och 19 år.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande samt motion 2019:47 av Jens Sjöström (S) angående sommarlovskort för barn och unga ankommen region Stockholm 2019-09-17 (Dnr. 2019-1091).

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta följande.

1. Föreliggande förslag till yttrande godkänns och översänds till regionledningskontoret.

Förslag och motivering

Bakgrund

Regering och riksdag beslutade i budget 2018 om ett statligt stöd på 350 miljoner kronor per år under perioden 2018–2020 för att ge bidrag till finansiering av avgiftsfri kollektivtrafik för skolungdomar under sommarlovet. Region Stockholms beslut (TN 2018-0463) för genomförande av avgiftsfri kollektivtrafik för ungdomar 2018 grundade sig på förordning (2018:349) om stöd för att främja fri kollektivtrafik för ungdomar, vilket bl.a. innebar att det fanns en statlig finansiering. Trafikförvaltningen Region Stockholm beviljades ett bidrag år 2018 om ca 78,6 miljoner kronor. Bidraget tilldelades landets regionala kollektivtrafikmyndigheter efter ansökan till trafikverket, vilka av regeringen utsetts att administrera bidragsansökningar.

I den nu, av riksdagen, beslutade budgeten finns inga medel avsatta för avgiftsfri kollektivtrafik. Inte heller i den budget som beslutats av regionfullmäktige den 19-20 november 2019, avseende kommande verksamhetsår, finns budget antagen för att finansiera ett kostnadsfritt sommarlovskort för barn och unga kollektivtrafikresenärer.

Genomförande 2018

Under våren 2018 utvecklade trafikförvaltningen tillsammans med kommuner, skolor och leverantörer till trafikförvaltningen rutiner för att genomföra det beslut som fattats i trafiknämnden, regionstyrelsen och regionfullmäktige (TN 2018-0463). I korthet innebar beslutet att trafikförvaltningen säkerställde att skolungdomar som respektive vårtermin lämnar antingen årskurserna 6–9 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller år 1 och 2 i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan erhöll ett SL Accesskort med en biljett giltig för att resa i Stockholms län under sommarlovet, dygnet runt, med SL-trafiken i enlighet med förordningen nämnd ovan. Totalt distribuerades ca 157 000 kort och benämndes ”Ungdomsbiljett 2018”.

Trafikförvaltningen hade och har heller ingen biljett som exakt motsvarar den giltighet som skapades enligt regeringens förordning. Därför etablerades, inför sommaren 2018, en ny biljett att gälla under sommarlovet med giltighet 16 juni till 9 augusti och ett pris anpassat efter giltighetsperioden baserat på övrigt periodkortssortiment.

I Region Stockholms delårsrapport (augusti 2018) förklaras de högre intäkterna delvis med det statliga bidrag som trafikförvaltningen erhöll, med anledningen

av det bidrag som erhölls som en följd av utskick av ”Ungdomsbiljett 2018” i enlighet med regeringens beslut och förordning.

De estimat som gjordes i samband med underlag för beslut redovisade ett nettoresultat om 43,6 miljoner kronor där hänsyn hade tagits till intäktsbortfall från föregående års (2017) försäljning av ”Fritidsbiljett”, vilket vid tillfället var det mest relevanta underlaget att beräkna utifrån. I efteranalyserna har det nämnts att ca 40 miljoner kronor är, för trafikförvaltningen, en positiv effekt till följd av fri kollektivtrafik till skolungdomar under sommaren, vilket inte var känt vid budgettillfället. Bidrag för inköp av dessa biljetter var 79 miljoner kronor medan intäktsbortfallet skattas till 38 miljoner kronor och omfattar såväl period- som enkelbiljetter. Totalt ekonomiskt utfall blev därmed uppskattningsvis 34,2 miljoner kronor för genomförandet. Dessa kalkyler inkluderar vare sig ökade incitamentskostnader till trafikutövare eller övriga trafikproduktionskostnader.

Det är därför trafikförvaltningens uppfattning att det inte är helt rättvisande att beskriva det som att ”*…det finns närmare hälften kvar av de 79 miljoner man fått av regeringen för 2018”* kvar av bidraget efter att omkostnaderna för ett genomförande har reglerats. Det eventuella positiva ekonomiska årsresultatet som trafikförvaltningen redovisar återförs till Region Stockholm i samband med årsbokslut. Ett eventuellt överskott från genomförandet av ”Ungdomsbiljett 2018” är en del av det redovisade resultatet för 2018 och finns inte tillgängligt att användas av trafikförvaltningen kommande budgetår.

Ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenser
Motionen föreslår att trafiknämnden ska uppdras att utreda ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenser av att införa permanent avgiftsfri kollektivtrafik under samtliga skollov för skolungdomar mellan 12 och 19 år.

SL:s så kallade medtaganderegler och rabatter för barn och ungdomar anses generellt som generösa i dialoger med andra regionala kollektivtrafikmyndigheter och trafikutövare. För närvarande kan en betalande person med giltig biljett ta med obegränsat antal barn under 7 år. Under veckoslut och helger kan en person som fyllt 18 år ta med 6 stycken barn som fyllt 7 år men ännu inte 12 år. Vidare gäller rabatterat pris för personer under 20 år, likväl som för studenter och pensionärer. En vuxen betalande resenär kan kombinera båda rabattreglerna under veckoslut och helger.

SL har två priskategorier, *vuxen* och *rabatterad*. I det nuvarande biljettsortimentet finns det dels ett särskilt sortiment med en prissättning för

skolungdomar upp till 20 år dels en priskategori av det mer allmänt tillgängliga biljettsortimentet som möjliggör att ungdomar, studenter och pensionärer kan köpa biljetter till ett rabatterat pris. I priskategorin *rabatterad* där ungdom, något förenklat, omfattar resenärer mellan 7 och 20 år. Rabatten är idag 33 % beräknat på det pris som återfinns i priskategorin vuxen.

Biljetter i sortimentet skolungdom kan köpas av alla men kan endast användas av den som inte fyllt 20 år eller fyller 20 år under biljettens giltighetstid. Skolungdomssortimentet omfattar bl.a. skol-, termins- och fritidsbiljetter. Inom sortimenten finns biljetten ”Fritidsbiljett” för perioderna 90 och 120 dagar samt över skolterminen. En fritidsbiljett med giltighet vårtermin kostar 920 kr. Inom terminen är biljetten giltig alla vardagar klockan 16:00-04:30 nästkommande dygn och från lördag 00:00-04:30 måndag. Under skollov och röda dagar gäller biljetten dygnet runt.

Stockholms stads kommunala skolors läsår och ledigheter återges nedan för att exemplifiera antalet ledighetsperioder. Utöver lovdagarna lägger skolorna ut fem studiedagar för planering och fortbildning av lärare. Oftast används studiedagarna för att göra hela höstlovsveckan ledig. Alla kommunala grundskolor har samma datum för de olika loven. Fristående och kommunala skolor kan ha olika datum för loven och terminernas första och sista dag.

<u>Vårterminen 2020</u>

- Vårterminens första dag: 8 januari
- Sportlov (vecka 9): 24–28 februari
- Påsklov (vecka 15): 6–9 april
- Lov vid Kristi himmelsfärds dag: 22 maj
- Läsåret slutar: 9 juni

<u>Höstterminen 2020</u>

- Höstterminens första dag: 19 augusti
- Höstlov: 26 oktober–30 oktober
- Höstterminens sista dag 18 december

Sammantaget uppgår antalet skollediga veckor till ca 13 stycken.

Ekonomiska konsekvenser
SL har idag inte uppgift om hur stor andel av de rabatterade biljetterna som säljs till just ungdomar eller hur resandet i olika åldrar fördelar sig, varför beräkningen bygger på antaganden som inte kan verifieras utan en särskild utredning. För att få ett underlag som är korrekt antas att det kommer behövas samlas in data av resenärerna i trafiken, vilket är ett relativt omfattande arbete. Den totala försäljningen i priskategori rabatterad uppgick till ca 1 600 mkr. under 2018. Till detta kommer biljettintäkter av skolungdomssortimentet till c:a 380 mkr. En total intäkt om cirka 1 980 mkr.

Verksamhetsmässiga konsekvenser
Inom regionens kollektivtrafik krävs att resenären har en biljett för att få resa. I stora delar av kollektivtrafiken krävs också en giltig biljett för att komma igenom en spärr. Det är inte troligt att trafikförvaltningen skulle föreslå en lösning som medger ett fritt resande för en avgränsad kategori under avgränsade perioder utan att ha en biljett och en maskinellt avläsningsbar biljettbärare, t.ex. ett resekort eller mobiltelefon. I samband med distribution av den ovan nämnda ”Ungdomsbiljett 2018” konstaterades att distribution av biljetterna var det mest krävande. Distributionen försvårades av ofullständiga elevregister i skolor och kommuner, felaktiga adressuppgifter trots uppdatering genom centrala adressregister, utlandsstuderande, sysselsättningsformer som inte likställs med skola för ungdomar i skolålder osv.

Trafikförvaltningen har inget uppdrag idag att tillhandhålla särskilda skolbiljetter direkt till en skolelev. Distributionen till skolelever sker genom skolornas försorg, till vilka trafikförvaltningen levererar genom bland annat den digitala beställningskanalen. Att införa permanent avgiftsfri kollektivtrafik under skollov för vissa skolelever antas innebära att ett särskilt systemstöd införs och en eller flera särskilt utsedda personer för att säkerställa en god kvalitet av funktionen.

Sara Catoni
Tf. förvaltningschef

Jens Plambeck
Chef Strategisk utveckling

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ankom
Region Stockholm
2019 -09- 17
Dnr 2019 - 0910

2019: 47

MOTION
2019-09-17

Motion av Jens Sjöström (S) angående sommarlovskort för barn och unga

2017 beslutade den S-ledda regeringen om en satsning som innebar att skolungdomar mellan 12 och 18 år kunde åka gratis i kollektivtrafiken under sommaren. Satsningen var tänkt att gälla under tre år fram till 2020, men avskaffades i M/KD-budgeten som röstades igenom av riksdagen med stöd av SD.

Fastän pengarna togs bort av M/KD-budgeten hade det inte behövt vara slutet för sommarlovskortet. Region Stockholm hade närmare hälften kvar av de 79 miljoner man fått av regeringen för 2018. Om den moderatledda majoriteten hade varit beredd att tillskjuta egna medel till statens hade regionen med relativt små egna insatser kunnat fortsätta satsningen även den här sommaren. Istället valde man att bättra på SL:s överskott.

Idén bakom sommarlovskortet är lika enkel som den är viktig - att ge alla barn möjlighet att ta sig till kompisar, aktiviteter eller sommarjobbet oavsett föräldrarnas inkomster eller bostadsområde. Samtidigt som det bidrar till klimatsmarta resvanor är gör det att unga olika delar av regionen kan mötas och ta del av allt det Stockholm har att erbjuda på sommaren. Sommarlovskortet är helt enkelt politik som utjämnar klyftor samtidigt som den bidrar till ett hållbarare samhälle.

Vi socialdemokrater anser att alla barn och unga ska kunna resa med kollektivtrafiken på sommaren. Därför anser vi att Region Stockholm bör göra en sådan satsning på sommarlovskort under nästa år.

Med bakgrund i ovanstående föreslår vi regionfullmäktige besluta:

att kollektivtrafiken ska vara avgiftsfri under sommaren 2020 för skolungdomar mellan 12 och 18 år

att uppdra åt trafiknämnden att utreda ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenser av att införa permanent avgiftsfri kollektivtrafik under samtliga skollov för skolungdomar mellan 12 och 19 år

Stockholm den 14 september 2019

Jens Sjöström (S)